

Artium

Architecture, Urbanism, Design and Construction
Vol. 12, Issue 2, August 2024

Journal homepage: <http://artium.hku.edu.tr>

DOI: [10.51664/artium.1447145](https://doi.org/10.51664/artium.1447145)

Pandemi Sonrası Evin Anlamı

Araştırma Makalesi
Research Article

Beyza Nur AZMANOĞLU¹, İrem Zülal KARABİNA², Şengül YALÇINKAYA³

¹ Yüksek Lisans, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, Türkiye
ORCID ID: 0009-0004-9165-5674 e-posta: 423990@ogr.ktu.edu.tr,

² Yüksek Lisans, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, Türkiye
ORCID ID: 0009-0000-6632-7610, e-posta: 433219@ogr.ktu.edu.tr,

³ Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, Trabzon, Türkiye
ORCID ID: 0000-0003-1629-6443, e-posta: sengulyalcinkaya@ktu.edu.tr,

ÖZ

Ev kavramı, geçmişten günümüze yaşanan gelişmelere paralel olarak önemli değişim ve dönüşümlere uğramıştır. Eskiden sadece barınma yeri olarak görülen ev, bugün bireylerin yaşamlarını organize ettiği çok katmanlı bir platforma dönüşmüştür. İletişim teknolojilerindeki ilerlemeler, iş dünyasındaki değişimler ve pandemi dönemiyle ev sosyal ilişkilerin, kültürel bağlamın, çalışma düzeninin ve teknolojinin entegre edildiği gerçek ve sanal dünyanın bir mekânına dönüşmüştür. Bu bağlamda, çalışmanın temel amacı, günümüzde eve yüklenen anlamları ortaya koyarak, bu değişimin nedenlerini ve etkenlerini kuramsal olarak tartışmaktır. Anket çalışması, Türkiye genelinde 549 kişiyle gerçekleştirilmiş ve katılımcılardan evi bir metaforla ilişkilendirmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve alt gruplara ayrılmıştır. Metafor 10 grupta toplanırken, sebep kısmı zaman, birey, performans ve duygu olmak üzere 4 grupta toplanmıştır. Eve bakış açısı, katılımcının cinsiyet, yaşadığı bölge, çalışma durumu ve eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir. Günümüz yaşam koşullarında, eve yüklenen anlam çeşitliliğinin artmasına rağmen, evin temel anlamını koruduğu çalışmayla ortaya konmuştur.

MAKALE BİLGİSİ

Geliş 07 / 03 / 2024
Kabul 03 / 07 / 2024

ANAHTAR KELİMELER

Ev
Metafor
Pandemi sonrası ev
Yaşam döngüsü

Analysis of the Meaning of Home After the Pandemic

ABSTRACT

The concept of home has undergone significant changes and transformations parallel to the developments experienced from the past to the present. Once merely seen as a place of shelter, the home has evolved into a multi-layered platform where individuals organize their lives. Advancements in communication technologies, changes in the business world, and the pandemic period have turned the home into a space where social relations, cultural context, work routines, and technology are integrated into both the real and virtual worlds. In this context, the main aim of the study is to theoretically discuss the reasons and factors behind this change by revealing the meanings attributed to home today. A survey was conducted with 549 participants nationwide in Turkey, asking them to associate the home with a metaphor. The obtained data were analyzed using content analysis method and categorized into subgroups. While the metaphors were grouped into 10 categories, the reasons were grouped into 4 categories: time, individual, performance, and emotion. The perspective on home varies according to the participants' gender, region of residence, employment status, and educational level. Despite the increasing diversity of meanings attributed to the home in contemporary living conditions, the study reveals that the home still maintains its fundamental meaning.

ARTICLE HISTORY

Received 07 / 03 / 2024
Accepted 03 / 07 / 2024

KEYWORDS

Home
Metaphor
Home after the pandemic
Life cycle

GİRİŞ

Mekânlara atfedilen anlamlar, karmaşık ve zengin bir yapıya sahiptir. Mekânlara yüklenen anlamların temelini, fiziksel varlıklarının ötesinde, bireyin deneyimleri, kültürü

ve sahip olduğu değerler oluşturmaktadır. Bir yerin, insanların onu isimlendirmesi, kimlik kazandırması ve tanımlaması olmadan gerçek bir mekân olamayacağı anlamına gelir (Gierny, 2000). Mekânlar, insanların

izlerini üzerinde taşırlar. Gür'e (1996, s. 32) göre mekân, "İnsanın, insan ilişkilerinin ve bu ilişkilerin gerektirdiği donatıların içinde yer aldığı, sınırladığı, kapsadığı örgütlenmenin yapı ve karakterine göre belirlenen bir boşluktur." Dolayısıyla "yaşanan mekân" olarak adlandırılan ev, insanların derin duygusal bağlar kurduğu ve kültürel etkiyle şekillenen bir alandır. Toplumun değerler ve normlarına göre anlamlar değişiklik göstermektedir. Özellikle bu özel alan, güven, aidiyet ve huzur gibi temel duyguların ev sahipliğini yapmaktadır. Ev kavramı, insan yaşamının merkezinde yer alır ve bireyler için hem fiziksel hem de duygusal bir sığınak olarak işlev görür. Bireyler, yalnız veya başkaları ile yaşadıkları evlerinde güldükleri, sevindikleri ve önemli anları paylaştıkları bir hayat sürerler. Ev, bireyin kimliğini yansıtan bir sahne olarak; geçmişin izlerini ve geleceğe dair umutları taşır. Güven duygusu, evin sağladığı sıcaklık ve koruma ile birleşir. Birey, evinde kendini rahat ve huzurlu hisseder. Ev, bireyin kendini ifade etme imkânı bulduğu yer olma özelliği ile aidiyet duygusu yüksek olan mekânlardandır. Ev, ayrıca bireyin toplum içindeki yerini ve statüsünü de yansıtabilir; mimarisi, iç dekorasyonu ve konumu ile bireyin kimliğini dış dünyaya sunar.

Günümüzde, hızla ilerleyen teknoloji ve bilişim alanındaki gelişmeler, ekonomik anlayışlardaki değişimler ve pandeminin etkileri gibi faktörler bireylerin ve toplumların yaşam biçimlerini köklü bir şekilde değiştirmektedir. Teknolojinin gelişimi, iletişim ve erişimdeki büyük sıçramalarla birlikte, evler artık daha bağlantılı hale gelmiş ve dijital yaşamın merkezi konumuna yükselmiştir. Akıllı ev teknolojileri, evlerin daha verimli ve güvenli bir şekilde yönetilmesini sağlarken, uzaktan çalışma ve eğitim gibi yeni yaşam tarzlarına uyum sağlayarak önemli bir rol oynamaktadır (Ak, 2020). Ayrıca, pandeminin getirdiği sosyal mesafe önlemleri, evlerin çok yönlü işlevlerini artırmış ve evlerin sadece yaşam alanı olmanın ötesinde birçok ihtiyacı karşılayan merkezler haline gelmelerine yol açmıştır (Güney Yüksel, 2022). Pandemi sürecinde evler, aynı zamanda ofis, okul, spor salonu ve hatta sosyal etkinliklerin düzenlendiği mekânlar haline gelmiştir. İnsanlar, yaşamın tüm mekânsal katmanlarını evlerine sığdırmaya çalışmışlardır (Adıgüzel Özbek, Melikeoğlu Eke, 2022). Bu bağlamda, bireyler evlerini yeniden değerlendirirken, sağlık, güvenlik ve yaşam kalitesi gibi öncelikleri göz önünde bulundurmakta ve evlerini bu yeni yaşam biçimlerine uygun şekilde adapte etmektedirler. Bu dönüşüm süreci, ev kavramının anlamını ve işlevini derinlemesine anlamamızı sağlayarak, gelecekteki yaşam alanlarının nasıl şekillenebileceğine dair ipuçları sunmaktadır.

Çalışmada evin anlamını daha derinlemesine kavramak amacıyla metaforlar üzerinden bir inceleme yapılmaktadır. Bireyin sahip olduğu yaş, cinsiyet, eğitim gibi faktörlere bağlı olarak ortaya çıkabilecek farklı anlamlar gözlemlenmektedir. Böylece çalışma, günümüzde evin çok boyutlu bir şekilde anlaşılmasına önemli bir katkı sağlayacaktır. Bu sayede, ev kavramının bireylerin yaşam deneyimleri, kültürel bağlamları ve kişisel gelişimleriyle nasıl bir etkileşim içinde olduğunu anlamak, evin sadece

bir mekân olmanın ötesinde, derin bir anlam ve anlam evrimi yaşayan dinamik bir kavram olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Farklı Boyutlarıyla Evin Anlamı

Ev kelimesi sözlükte "yalnız bir ailenin yaşayabileceği şekilde inşa edilmiş bir yapıyı, bir bireyin ya da ailenin içinde ikamet ettiği yeri ya da konutu" ifade eder (TDK, 2024). Büyük Türkçe Sözlük'e göre ise ev "insanların barındıkları yer, mesken ya da konut olarak" tanımlanmaktadır (Doğan, 1986). Tuan'a (1991) göre ise ev, insanların tutundukları ve köklendiklerini hissettikleri, anlamın ve itinanın merkezi olan "yer"dır (Adıgüzel Özbek, 2016; Barkul ve Gürkaş, 2012). Bachelard (2008), evi öz varlığın topografyası ve insan kimliğinin çözümlenme aracı olarak ele alırken, evin bireysel kimliğin bir parçası olduğunu vurgular. Bireyin evle kurduğu ilişki, evin üstlendiği çeşitli roller sayesinde farklı anlamlar kazanır. Bu anlamların oluşumunda birçok faktör etkilidir ve bunlar arasında en temel olanı kültürdür. Ev ve kültür alanında önemli çalışmaları bulunan Rapoport (1969), ev ile ilgili kültürel sembolleri bireyin sosyal statüsünün veya ait olduğu grubun bir göstergesi olarak görür. Tanımlamalar bize evin, insanın varoluşunda kilit bir rol oynadığını göstermektedir. Norberg-Schulz (1985), insanın varoluşunun sadece ev inşa etmesi ile gerçekleşebileceğini ifade etmektedir. Bir konut olmanın dışında ev, güven, kişisel ifade, aidiyet, huzur ve yaşamın merkezi gibi önemli unsurları içinde barındırmaktadır.

Evin anlamı ile ilgili farklı disiplinlerdeki araştırmacıların çeşitli açılardan konuyu ele aldığı görülmektedir. Després (1991), evin anlamını inceleyen çalışmaları iki ana kategoriye ayırmıştır: birincisi evin kavramsal bir modelini tanımlamaya yönelik çalışmalar, ikincisi ise evin anlamını oluşturan insan etkenlerini yorumlayan çalışmalarıdır. Bu ayırım, evin anlamını derinlemesine anlama çabalarını yansıtmaktadır. Edward Sadalla, Beth Vershure ve Jeffrey Burroughs (1987), Clare Cooper (1974) ve Jack Nasar (1989) gibi araştırmacılar, evin kullanıcı ile ilgili yaşam tarzı ve kimliği hakkında ipuçları verdiğini belirtmiştir. Bu çalışmalar, evin fiziksel bir mekân olmanın ötesinde, sahiplerinin yaşam tarzını ve kimliğini yansıtan karmaşık bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyoloji, psikoloji, antropoloji gibi farklı disiplinlerdeki çalışmalarda evin anlamı genellikle kişilerin zihinlerinde soyut bir kavram olarak yer almaktadır.

Bachelard'ın (2013) fenomenolojik araştırmaları bu çerçevede önemli bir katkı sağlamıştır. Fox O'Mahony (2012), ev hissiyatlarını 5 kategori altında gruplandırarak, evin sahipleri için farklı anlamlara işaret eden finansal yatırım, fiziksel yapı, bölge, öz kimlik merkezi ve sosyo-kültürel birim gibi faktörleri vurgulamaktadır. Bu kategoriler, evin sahipleri için malzeme, barınak, güvenlik, kontrol, kişisel kimlik yansıması, aile/arkadaş ilişkilerinin merkezi olma gibi farklı anlam ve değerlere işaret etmektedir. Hatcher, Chang, Schmied ve Garrido'nun (2019) çalışmaları ise eve ilişkin kavramları fiziksel, davranışsal, bilişsel, duygusal ve sosyal olmak üzere 5

kategoriye ayırmaktadır. Tüm bu çalışmalar, evin anlamını çeşitli boyutlarda değerlendirerek, disiplinler arası bir yaklaşımla zengin bir anlayış geliştirmeyi amaçlamaktadır.

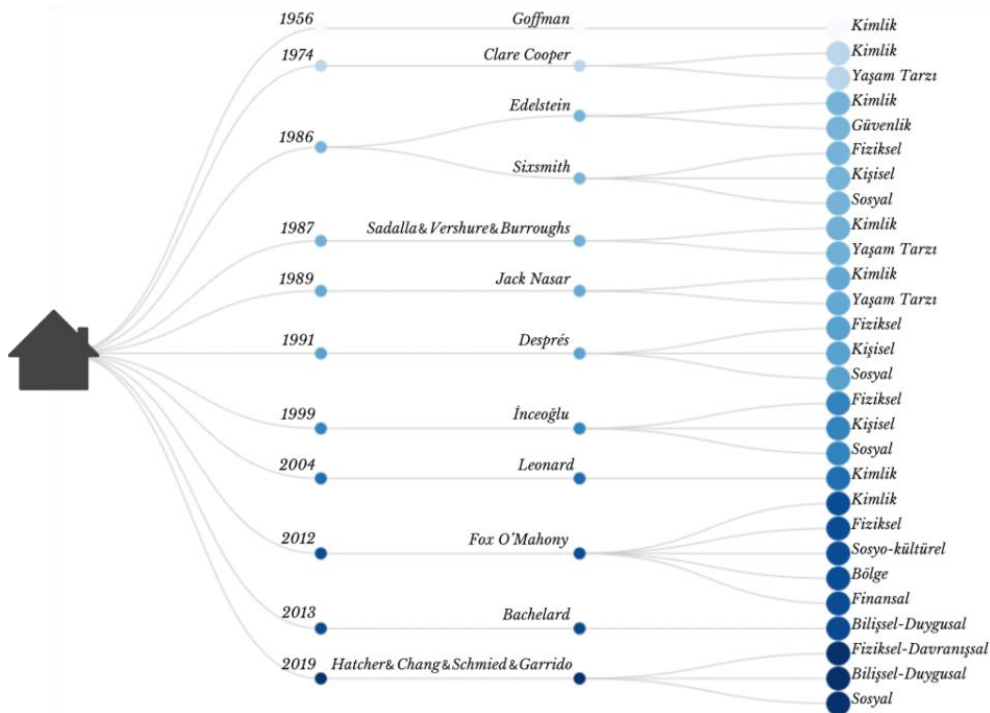
Sixsmith (1986) tarafından yapılan bir çalışmada, evin bireyler tarafından algılanan kavramları üzerinde durulmuştur. Çalışmada evin anlamı kişisel, sosyal ve fiziksel olmak üzere 3 ana kategori altında incelenmiştir. Kişisel kategoride evin, bireyin uzantısı olduğunu ve kişi ile ev arasında bir bütünlük sağladığını vurgularken; sosyal kategori, evin sosyal ilişkileri şekillendiren bir mekân olduğunu belirtir. Fiziksel kategori ise evin mimari yapısını ve konfor koşullarını içermektedir. Bu kategorizasyon, evin anlamını çeşitli boyutlarda değerlendirerek, evin bireyler üzerindeki etkilerini anlama çabalarını yansıtmaktadır. Diğer çalışmalarda da benzer kategorizasyonlar gözlemlenmiştir. Després (1991), Sixsmith'in bileşenlerini fiziksel ve kişisel-sosyal olarak sınıflandırmış, Edelstein (1986) güvenlik ve kimlik bileşenlerine vurgu yapmıştır. İnceoğlu (1999), Türkiye'deki dar gelirli gruplar için evin ekonomik anlamını vurgulayan bir model önermiştir. Bu çalışmalar, evin anlamının kişisel, sosyal ve fiziksel boyutlarını anlama çabalarına katkıda bulunmaktadır. Öte yandan, Leonard (2004) ve Goffman (1959) gibi diğer çalışmalarda evin kimlik oluşturma sürecinde önemli bir rol oynadığı ve kullanıcı ile ev arasında sürekli bir etkileşim olduğu vurgulanmıştır. Bu çerçevede evin anlamı, kullanıcıların kimlik oluşturma sürecinde merkezi bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Şekil 1).

Evin Anlamını Etkileyen Faktörler

Evin farklı zaman içerisinde farklı anlamlar taşıdığı bilinmektedir. Bu anlamların oluşmasında zaman başta

olmak üzere, bireyin ve içinde yaşadığı toplumun sosyo-kültürel, ekonomik yapı ve kültürel yapısı etkili olmaktadır. 1970'lerden (Relph 1976; Tuan 1977; Buttimer 1980) bu yana sosyal bilim araştırmalarında ve teorik keşiflerde giderek artan bir ilgi konusu olan ev, farklı boyutlarıyla oldukça zengin bir anlam yelpazesine sahiptir (Fox O'Mahony, 2012). Bu boyutlar cinsiyet, yaş, birincil/ikincil ev, ekonomik durum gibi faktörlere bağlı olarak çeşitlilik gösterebilmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri, evin anlamını ve evle kurulan ilişkileri belirleyen temel dinamiklerden biridir. Kadınların ev algısı, genellikle sosyal ve kültürel normlar tarafından belirlenen geleneksel cinsiyet rolleri çerçevesinde şekillenmektedir. Bu algı, kadınlara ev içinde ana sorumlulukları olduğu mesajını ileterek başlar (Öymen Gür ve Yalçınkaya, 2013). Kadınlar, evlerini yalnız bir konut olarak değil, aynı zamanda aileleri için güvenli ve duygusal bir liman olarak koruma ve düzenleme sorumluluğunu üstlenir. Ev, kadınlar için sevgi ve bakımın merkezi olarak görülür, dekorasyon ve düzenleme ise kişisel yaratıcılıklarını ortaya koydukları bir alanı simgeler (Kan Ülkü, 2018). Aynı zamanda ev, aile ve toplumsal sorumlulukların yerine getirildiği bir alan olarak kabul edilmektedir. Kadınlar, evlerini özgürlük ve rahatlıkla ilişkilendirir; bu mekân, kendi hikâyelerini anlatan bir platform olarak görülür. Ev, kadınların duygusal bağlarını güçlendirdikleri, toplumsal rollerini ifade ettikleri ve kendi özgün tarzlarını yarattıkları bir yaşam alanıdır (Nasar 1989; Devlin 1994). Erkeklerin ev algısı ise, geleneksel olarak iş dışındaki zamanlarını dinlenme ve aileleriyle vakit geçirme üzerine kurulmuştur (Koçak Turhanoglu ve Çetin, 2023). Bu algı, genellikle işlevselliğe ve kişisel alanın özgürlüğüne odaklanan bir perspektife sahiptir. Pratiklik, konfor ve teknolojik olanaklar, erkeklerin ev

Şekil 1: Evin anlamıyla ilgili yapılan tanımlamaların sınıflandırılması

anlayışında önemli rol oynamaktadır. Evleri, kendi ilgi alanlarına ve hobilerine uygun bir şekilde düzenlerler, bu da genellikle özel bir kişisel alan oluşturmalarına neden olmaktadır.

Farklı yaş gruplarında evin anlamı ise, bireylerin deneyimleri, ihtiyaçları ve rol değişimleri nedeniyle önemli ölçüde değişiklik göstermektedir. Bir çocuğun ilk evi annesidir (Terkenli, 1995). Çocuklar belirli bir yaşa kadar yaşamlarının büyük bir kısmını evde geçirdiğinden, ev onlar için hayat deneyimlerinin oluştuğu bir sahneyi temsil etmektedir (Öztürk, 2009). Çocuk yaş aldıkça, evin dışındaki mekânlar arasında bahçe, ardından yakın çevre, şehir, bölge ve dünya ile etkileşim kurmaya başlar. Zamanla birlikte bireyler, evden ayrılmaları ve bağımsızlık arayışları sebebiyle bu dönemde evi bağımsızlık, sorumluluk ve kendi yaşam alanlarını oluşturma özgürlüğü ile ilişkilendirebilir. Orta yaşa gelindiğinde ev, genellikle aile yaşamının bir merkezi olarak devam etmektedir. Yaşlı bireyler için ise hayatlarındaki her şey değişirken tek sabit kalan evdir (Hatcher, vd., 2019). Yaşlılıkta ev, hatıraların biriktirildiği, güvenli ve tanıdık bir ortamdır. Aynı zamanda özgürlük hissiyle de yakından ilişkilidir (Hatcher, vd., 2019).

Evin anlamlandırılmasındaki etmenlerden biri de birincil/ikincil ev durumudur. Birincil ev, bireyin temel konutudur ve genellikle kişisel bağlar ve anılarla yoğun bir şekilde ilişkilidir. Bu mekânlar, genellikle çocukluktan itibaren yaşanan deneyimlere, aile bağlarına ve kişisel kimliğin inşasına hizmet etmektedir. Bireyin günlük yaşamını sürdürdüğü ana ikametgâh olarak, birincil ev, aidiyet hissi ve kişisel kimlik güçlendirme açısından kritik bir rol oynar. Diğer taraftan, ikincil ev kavramı, genellikle tatil amaçlı kullanılan veya geçici konaklamalar için ayrılan ikinci bir mekân ifade etmektedir. Bu evler, genellikle kaçış, dinlenme ve alternatif bir yaşam tarzının ifadesi olarak değerlendirilir. İkincil ev, günlük rutinlerden uzaklaşma ve farklı bir çevrede zaman geçirme imkânı sağlayarak, sahibine rahatlama ve özgürlük duygusu sunmaktadır. Bu bağlamda, birincil ve ikincil ev kavramları, bireyin yaşamında önemli ve farklı anlamlar taşımaktadır. İnceoğlu (1999), sosyo-ekonomik gruplardaki bireylerin ev algısını anlamak için önemli bir çerçeve sunmuştur. Dar gelirli bireyler için ev, ekonomik zorluklara rağmen güven ve bağlılık duygularının sağlandığı bir temsilci olarak değerlidir. Diğer yandan, orta üst gelir grubundaki bireyler için ev, kişisel kimlik, statü ve sosyal prestij bir ifadesi olarak öne çıkmaktadır. Lawrence (1987), uzamsal ve zamansal katmanların evin anlamı üzerinde etkili olduğunu, tarihi ve zaman içindeki değişimleri de evin kişi üzerindeki etkisini değiştireceğinden bağlayıcı bir değişken olduğunu gösterir.

Literatürde yer alan çeşitli boyutlar, ev kavramının karmaşıklığını ve bireyler arasındaki deneyim farklılıklarını vurgulamaktadır. Bahsedilen faktörler,

bireylerin zihinlerinde evin anlamını etkileyen temel faktörler olarak sayılabilir. Tüm farklılıklara, zamana ve koşullara rağmen her dönemde ev, insanlar için önemini korumaktadır. Yakın dönemde yaşanan pandemi ile farklı bir boyut kazanan evin, pandemi sonrası yapılan bu çalışma ile anlamı yeniden sorgulanmıştır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma, insanların ev kavramını anlama ve algılama biçimlerini anlamak amacıyla gerçekleştirilen bir nitel araştırmadır. Araştırmada kullanılan temel analitik araç, metafor analizidir. Metaforlar, dilin gücünü kullanarak bir kavramı veya terimi farklı bir içerikle ilişkilendirme amacı güder. Yıldırım ve Şimşek'in (2008) ifade ettiği gibi metaforlar, belirli bir benzerliği ifade etmek için farklı bir içeriğe uygulanan dil formudur. Lakoff ve Johnson (2005) ise metaforu, bir şeyin aslında başka bir şeyin bakış açısıyla anlaşılması olarak tanımlar. Bu perspektif, metaforların sadece bir söz sanatı türü olmadığını, aynı zamanda dünyayı görmek ve anlamak için temel bir araç olduğunu göstermektedir (Morgan, 1980). Bu nedenle çalışmada metaforlar yoluyla günümüzde ev kavramının nasıl ifade edildiği ve bu metaforların insanların düşünce kalıpları üzerindeki etkileri ortaya konulmaktadır.

Araştırmanın Problemi ve Hipotezleri

Ev kavramı, insanların yaşamları boyunca farklı anlamlar yükledikleri ve bu anlamların zaman içinde değişebileceği bir yapıdır. Zaman içinde evin anlamı, toplumsal, kültürel ve bireysel faktörlerin etkisiyle sürekli evrilmektedir. Özellikle son dönemde yaşanan pandemi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan yeni yaşam düzeni, insanların evlerine olan bakış açılarını değiştirmiştir. Bu noktada çalışmada pandemi sonrası ev algısının nasıl değiştiği araştırılmaktadır. Bunun ile ilişkili araştırmada 4 hipotez geliştirilmiştir.

- Evin geçmişten gelen sığınak, liman olarak görülme durumu pandemi sonrası daha da güçlü olarak devam etmektedir.
- Ev kavramı bireyin yaşam biçimine göre zamansal bir yere sahiptir.
- Ev bireyin yaşamındaki kişisel olma durumunu korumaktadır.
- Katılımcı özelliklerine (yaş, cinsiyet, çalışma durumu, yaşadığı bölge) bağlı olarak eve bakış açısı değişmektedir.

Veri Toplama Aracı

Veriler, araştırmacılar tarafından tasarlanmış olan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Anketin birinci bölümü,

katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik hazırlanmıştır ve cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuklu olma durumu, eğitim düzeyi ve meslek gibi bilgileri içeren sorular içermektedir. Bu bölümde yer alan sorular, katılımcıların bireysel karakteristikleri hakkında detaylı bilgiler sağlamak amacıyla seçilmiştir. Cinsiyet, yaş ve medeni durum gibi demografik faktörler, katılımcıların ev anlayışını etkileyebilecek önemli değişkenler arasında yer almaktadır. Ayrıca, çocuklu olma durumu, eğitim düzeyi ve meslek gibi faktörler de ev kavramına yönelik algıları üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir. Anketin ikinci bölümü, katılımcıların evin anlamına dair metaforik algılarını belirlemek amacıyla özel olarak oluşturulmuştur. Katılımcılara, “Ev ..... gibidir, çünkü .....” şeklinde boşluk doldurma cümlesi sunularak, evlerini bir metafor aracılığıyla tanımlamaları istenmiştir. Bu bölüm, katılımcıların evle ilgili duygusal bağlantılarını anlamlandırmalarını ve değerlendirmelerini daha derinlemesine anlamak amacıyla eklenmiştir. Boşluk doldurma cümlesi, katılımcıların evlerini tarif ederken kullandıkları dil ve metaforlar üzerinden ev kavramını daha kişisel bir düzeyde anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu bölüm, katılımcıların evleriyle ilgili duygusal ve sembolik bağlantılarını keşfetmek, evin anlamını daha zengin ve katmanlı bir şekilde anlamak için tasarlanmıştır. Elde edilen veriler, ev kavramının bireyler arasında nasıl çeşitlilik gösterdiği ve bu çeşitliliğin altında yatan faktörleri anlamak için kullanılmıştır.

Katılımcıya Ait Bilgiler

Araştırmanın amacına yönelik olarak belirlenen örneklem Türkiye geneli olarak seçilmiştir. Toplamda, araştırmaya 549 kişi gönüllü olarak katılım göstermiştir. Çalışma grubunun tespitinde kartopu örneklem yöntemi benimsenmiştir. Bu yöntem ile araştırmacılar önce belirli bir başlangıç noktasından başlayarak örnekleme dâhil edilecek bireyleri seçmiştir. Seçilen bireyler daha sonra kendi sosyal çevrelerinden örnekleme genişletmeleri için yönlendirilmiştir (Morgan & Morgan, 2008). Bu yöntem, çeşitli sosyal bağlantılar ve farklı yaşam deneyimleri aracılığıyla geniş bir katılımcı yelpazesi elde edilmesine olanak tanımıştır. Çalışma grubu içindeki katılımcılar, yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek grupları gibi demografik özellikler açısından çeşitlilik göstermektedir (Çizelge 1). Bu çeşitlilik, ev kavramını farklı perspektiflerden deneyimleyen bireyleri içererek araştırmanın genel geçerliliğini artırmaya yönelik bir strateji olarak benimsenmiştir (Flick, 2014).

Çizelge 1: Katılımcı profili

DEĞİŞKEN	KATEGORİ	YÜZDE
Yaş	25 yaş ve daha küçük	26,2
	26-50	56,1
	51 ve üzeri	17,7
Cinsiyet	Kadın	67,5
	Erkek	32,5
Medeni Durum	Evli	50,7
	Bekâr	49,3
Çocuklu Olma Durumu	Evet	47,8
	Hayır	52,2
Eğitim Düzeyi	İlkokul	3,5
	Ortaokul	2,5
	Lise	11,3
	Ön Lisans	8,5
	Lisans	54,9
	Lisansüstü	19,3
Meslek	Emekli	6,7
	Ev Hanımı	6,4
	İşçi	3,3
	Memur	37,5
	Öğrenci	22,4
	Özel Sektör	23,7
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	63,9
	Çalışmıyorum	36,1
Yaşanılan Bölge	Akdeniz	2,9
	Doğu Anadolu	12,2
	Ege	13,1
	Güneydoğu	0,5
	Anadolu	7,1
	İç Anadolu	24,8
	Marmara	39,4
Karadeniz		

Verilerin Analizi

Araştırmanın temel amacına ulaşmak ve sorulara yanıt bulmak için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, verilerin anlamlı ilişkiler ve kavramlarla açıklanmasına odaklanarak tümevarımcı bir yaklaşım benimser (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizi aşamaları aşağıdaki gibi gerçekleştirilmiştir:

- **Metaforların Aktarılması ve Sıralanması:** Araştırmacılar elde edilen metaforları Excel programına aktararak alfabetik sıraya göre düzenlemişlerdir.
- **Bağımsız Kodlama ve Tema Oluşturma:** Aktarılan veriler, bağımsız araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Benzer özellikteki kodlar, genel düzeyde açıklayabilecek temaları oluşturmuştur.
- **Veri ve Kodların Düzenlenmesi:** Bağımsız olarak kodlanan ve temalandırılan veriler, araştırmacılar tarafından düzenlenmiş ve

tanımlanmıştır. Veriler ve kodlar okuyucunun anlayabileceği bir dilde açıklanmıştır.

- **Sonuçların Yorumlanması:** Son olarak detaylı bir şekilde tanımlanan ve sunulan bulgular yorumlanmış ve çeşitli sonuçları elde etmişlerdir. Araştırmacılar, bu sonuçlar arasındaki ilişkileri açıklayarak, bulguları değerlendirmişlerdir. Gerçekleştirilen tüm bu işlemlerin sonrasında evin anlamı ile ilgili “Ev ..... gibidir” kısmı için 10, “çünkü .....” kısmı için 4 farklı temaya ulaşılmıştır. Ayrıca SPSS programı kullanılarak katılımcı profili ile oluşturulan gruplar arasındaki ilişkiye Ki-Kare ve Likelihood-Ratiotesti ile bakılmıştır. Hata düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Analizlerde farka neden olan faktör, çapraz tabloda yer alan “AdjustedResidual” değerleri ile değerlendirilir ve 2’den büyük olduğu hücreler farka neden olur (Gür ve Yalçınkaya, 2013).

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Çalışmada, çeşitlenmeli bir yaklaşım benimsenmiş olup, 3 farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılan analizlerle evin metaforik anlamları incelenmiştir. Her bir araştırmacı, farklı bir bakış açısıyla verileri değerlendirerek kendi kategorilerini oluşturmuştur. Bu kategoriler bir araya getirilerek uyumsuzlukların tartışılması ve fikir birliğine varılması sağlanmıştır. Farklı araştırmacıların farklı bakış açılarıyla verileri analiz etmeleri, evin metaforik anlamlarını kapsamlı bir şekilde ele almaya ve çeşitli perspektifleri içermeye olanak sağlamıştır. Ayrıca, araştırmacıların analizlerini birleştirerek ortak kategoriler oluşturması, geçerliliği artırmış ve evin farklı anlamlarını daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olmuştur. Araştırma sürecinde, Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen güvenilirlik formülü kullanılarak görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları hesaplanmıştır. Bu hesaplamaya göre, ölçümlerde %86,3 oranında bir uzlaşma sağlanmıştır, araştırmacılar arasında genel bir uyum gözlemlenmiştir. Ancak, bazı durumlarda görüş ayrılığı olan eşleştirmelerde düzeltmeler yapılarak tam bir uzlaşmaya varılmıştır. Bu düzeltmeler, ölçümlerdeki belirsizlikleri veya karmaşıklıkları gidermeyi amaçlamıştır. Bu sayede, araştırmada güvenilirliği artırmak ve ölçümlerin daha tutarlı hale gelmesini sağlamak için çaba sarf edilmiştir.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmada katılımcılardan “Ev ...(a)... gibidir, çünkü ...(b)...” cümlesindeki a ve b kısımlarının tamamlanması istenmiştir. Elde edilen veriler 3 bölümde ele alınmıştır.

- “Ev ...(a)... gibidir” kısmına ait verilerin değerlendirilmesi

“Ev ..... gibidir” kısmı ile ilgili katılımcı cevapları değerlendirildiğinde 20 katılımcının yanıtları tek kelime olmaması sebebiyle kategorilere dâhil edilmemiştir. 529

katılımcı cevapları 10 başlık altında sınıflandırılmıştır: Nesne/araç, duygu, insan/toplum, yer/mekân, doğa, insana ait öz, özel olma durumu, sevgi ifadesi, var olma özelliği, mental/ruhsal.

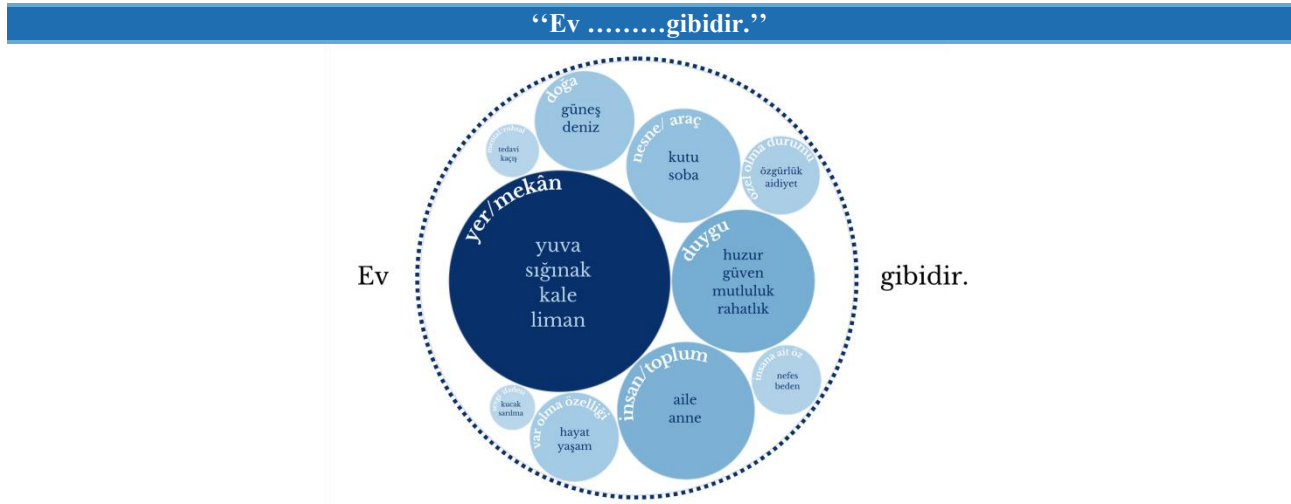
Evin insanlar için taşıdığı zengin anlamı ifade etmek için çeşitli kategoriler ve bu kategorilere ait metaforların adetlerine bakıldığında, evin sadece fiziksel bir yapıdan çok daha fazlası olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Ev, 28 farklı metaforla nesne/araç, 15 farklı metaforla duygu, 10 farklı metaforla insan/toplum, 36 farklı metaforla yer/mekân, 19 farklı metaforla doğa, 7 farklı metaforla insana ait öz, 12 farklı metaforla özel olma durumu, 4 farklı metaforla sevgi ifadesi, 2 farklı metaforla var olma özelliği ve 11 farklı metaforla mental/ruhsal kategorileriyle ilişkilendirilmiştir.

Yer/mekân: Bu kategori katılımcıların %36,29'luk oranla en sık ilişki kurduğu kategoridir. Bu grupta özellikle “sığınak, yuva, kale ve liman” gibi kavramlar dikkat çekmektedir. Kategoride, evin güvenli bir sığınak olarak algılanması ve insanların huzur bulduğu bir liman gibi hissetmeleri anlamına gelen terimler ön plana çıkmaktadır. Eve atfedilen bu anlamlar pandemi sonrası daha derinleşmiş ve güçlenmiştir. Yuva, sıcaklık ve korunma hissi veren bir yer olarak düşünülürken, kale daha çok koruma ve savunma anlamında değerlendirilmektedir. Ev fiziksel bir korunak, güven duyulan bir yer olmanın yanında huzur ve mutlu olunan yer olma durumu da pandemide pekişen diğer özellikler arasındadır. Tüm bu kavramlar, her dönem ve koşulda değişen derecelerde de olsa, insanların yaşamlarını sürdürebilmek için ihtiyaç duydukları güven ve huzuru ev ile ilişkilendirdiklerini göstermektedir (Çizelge 2).

Duygu: Bu kategoride özellikle “huzur” kavramı öne çıkmaktadır. Ev, insanların huzur bulduğu bir yer olarak nitelendirilirken, aynı zamanda duygusal anlamda da bir güvence ve rahatlama kaynağı olarak algılanmaktadır. Evde yaşanan ailevi ve duygusal bağlar, insanlara huzur ve mutluluk getirirken, aynı zamanda birlik ve dayanışma duygularını da pekiştirmektedir (Çizelge 2).

İnsan/toplum: Bu kategoride ise “aile” ve “anne” gibi kavramlar ön plandadır. Ev, aile birliğinin ve sıcak ilişkilerin yaşandığı bir mekân olarak görülürken; anne, ailenin temel taşı ve koruyucusu olarak nitelendirilmektedir. Evde yaşanan ilişkiler, insanların kimliklerini şekillendirirken, aynı zamanda toplumsal bağları da güçlendirir. Bu kategoride ayrıca “arkadaş”, “dost” ve “insan” gibi kavramlar da yer almaktadır ve evin sosyal ilişkiler açısından da önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır (Çizelge 2).

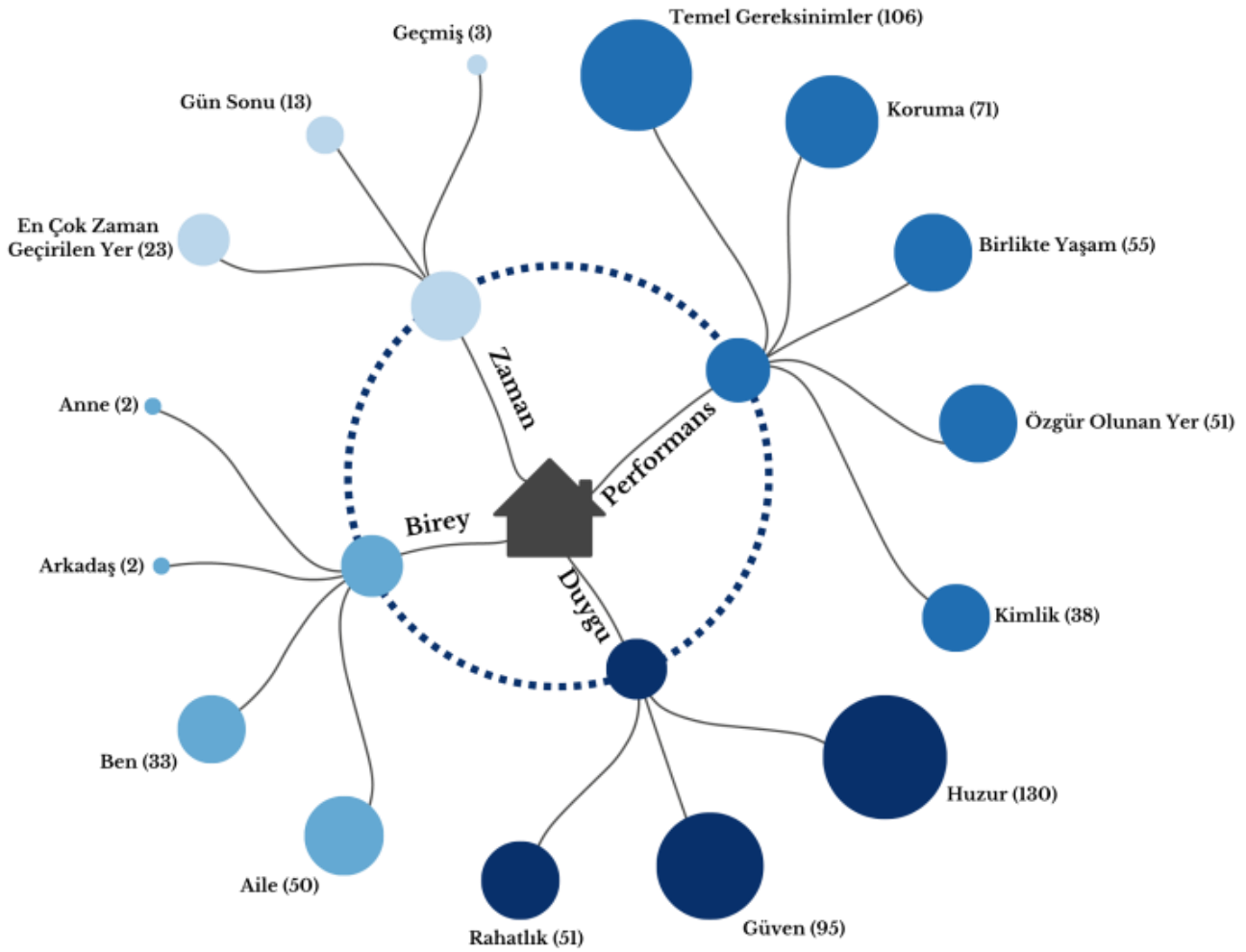
Diğer belirtilen nesne/araç, doğa, insana ait öz, özel olma durumu, sevgi ifadesi, var olma özelliği, mental/ruhsal kavramlarına bakıldığında evin bireyin yaşamında farklı rollerle ve sembollerle yer ettiği görülmektedir. Evin insan için çok yönlü ve derin anlamı bir kez daha ortaya konulmaktadır (Çizelge 2).

Çizelge 2: Katılımcıların ev ile ilgili belirttiği metaforlara ait gruplama

NO	KATEGORİ	METAFOR	FREKANS	YÜZDE
1	Nesne/araç	Ayna (3), Bal (1), Balta (1), Çatı (1), Çikolata (2), Gemi (1), Günlük (1), Hükümet (1), Işık (1), İlaç (1), Kabuk (2), Kalkan (1), Kıyafet (2), Kitap (1), Koza (2), Kutu (6), Müzik (1), Parfüm (1), Powerbank (1), Sigara (1), Soba (11), Tablo (1), Torna (1), Uyuşturucu (1), Yastık (1), Yatak (3), Yorgan (1), Yük (1)	51	9,6
2	Duygu	Aşk (2), Birlik (2), Dert (1), Duygu (1), Emoji (1), Güven (8), Hayal (1), Huzur (48), Korunma (1), Mutluluk (7), Neşe (1), Rahatlık (3), Samimiyet (1), Sessizlik (1), Sevgi (2)	80	15,1
3	İnsan/toplum	Aile (25), Anne (29), Arkadaş (2), Biz (1), Çocuğumuz (1), Dost (2), Eş (1), İnsan (8), Sevgili (3), Yar (2)	74	14,0
4	Yer/mekân	Barınak (2), Cennet (13), Cephe (1), Durak (1), Dünya (8), Ev (5), Fabrika (1), Gezegen (1), Güvenlik (1), Hane (1), Hapishane (1), Kafes (1), Kale (22), Korunak (1), Krallık (1), Kuyu (1), Liman (14), Lunapark (1), Mabet (2), Memleket (2), Mescit (1), Okul (4), Otel (4), Saray (2), Sığınak (45), Şato (1), Şehir (1), Tapınak (1), Tatil (1), Tiyatro (1), Üs (1), Ütopya (1), Vatan (2), Yurt (1), Yuva (45), Zindan (1)	192	36,3
5	Doğa	Ağaç (3), Ateş (1), Bahar (1), Çiçek (3), Dağ (2), Deniz (4), Doğa (1), Girdap (2), Gökyüzü (2), Güneş (7), Habitat (2), İlkbahar (1), Kök (1), Nehir (1), Oksijen (2), Orman (1), Su (3), Toprak (1), Yosun (1)	39	7,4
6	İnsana ait öz	Beden (4), Can (1), Kalp (3), Nefes (7), Ruh (2), Soluk (1), Yürek (1)	19	3,6
7	Özel olma durumu	Aidiyet (4), Anılarım (1), Ben (1), Cumhuriyetim (1), Geçmişim (1), Karakter (1), Kendim (3), Kimlik (1), Mahremiyet (1), Özelim (3), Özgürlük (6), Sen (1)	24	4,5
8	Sevgi ifadesi	Güzel (2), Kucak (3), Sarılma (2), Yakınlık (1)	8	1,5
9	Var olma özelliği	Hayat (23), Yaşam (8)	31	5,9
10	Mental/ruhsal	Anlamsız (1), Boşluk (1), Canavar (1), Gereksiz (1), İnziva (1), Kaçış (1), Meditasyon (1), Sağlık (1), Şifa (1), Tedavi (1), Terapi (1)	11	2,1
TOPLAM			529	%100

- “çünkü ...(b)...” kısmına ait verilerin 4 başlık altında toplanmıştır. Bunlar “birey, zaman, duygu ve performans”tır (Şekil 2).

Bu bölümde ev ile ilgili metaforlar için belirtilen sebepler içerik olarak değerlendirilmiş ve araştırmacılar tarafından

Şekil 2: “Çünkü ...” kısmına ait 4 kategorinin alt başlıklarıyla görselleştirilmesi

Ev-birey ilişkisi: Katılımcılar cevaplarında “aile (50), anne (2), arkadaş (2) ve ben (33)” kavramlarıyla ev ve bireyi ilişkilendirmiştir. Bu kategoride evin ilişkisi en çok aile ile kurulmuştur. Bunu “*Aileyi ve sıcaklığı içinde barındırır. (K299, 29, kadın)*”, “*Ailenin olmadığı hiçbir yer ev değildir. (K529, 27, erkek)*” şeklinde belirtmişlerdir. Ev-anne ilişkisini ise “*Anne rahmi bebeği gerçek dünyaya hazırlar, onu korur, besler, büyütür. Ev de bizi dış dünyaya karşı eğitir, korur ve bize ihtiyaç duyduklarımızı sunar. (K70, 26, kadın)*”, “*İçinde annem var. (K119, 20, erkek)*” cümleleriyle ifade etmişlerdir. Arkadaş başlığında katılımcılar ev ile ilişkiyi “*Huzuru dostunda bulursun. (K44, 58, erkek)*”, “*Arkadaşlarımız dinleyip konuştuğumuz ve bizi mutlu eden kişilerdir. (K153, 19, erkek)*” şeklinde ifade etmişlerdir. Birey kategorisinde ise katılımcılar “ben” vurgusunu “*Sınırları ben belirlerim. (K317, 26, kadın)*”, “*Kendin olursun. (K148, 35, erkek)*” şeklinde ifade etmişlerdir (Şekil 3).

Ev-zaman ilişkisi: Katılımcılar “geçmiş (3), gün sonu (13) ve en çok zaman geçirilen yer (23)” vurguları ile 2 kavram arasındaki ilişkiyi kurmuştur. Ev ile geçmiş zamanın ilişkisi “*Bütün yaşanmışlıkları içerir. (K292, 30, kadın)*”, “*Her şeyin başladığı yerdir. (K424, 48, erkek)*”

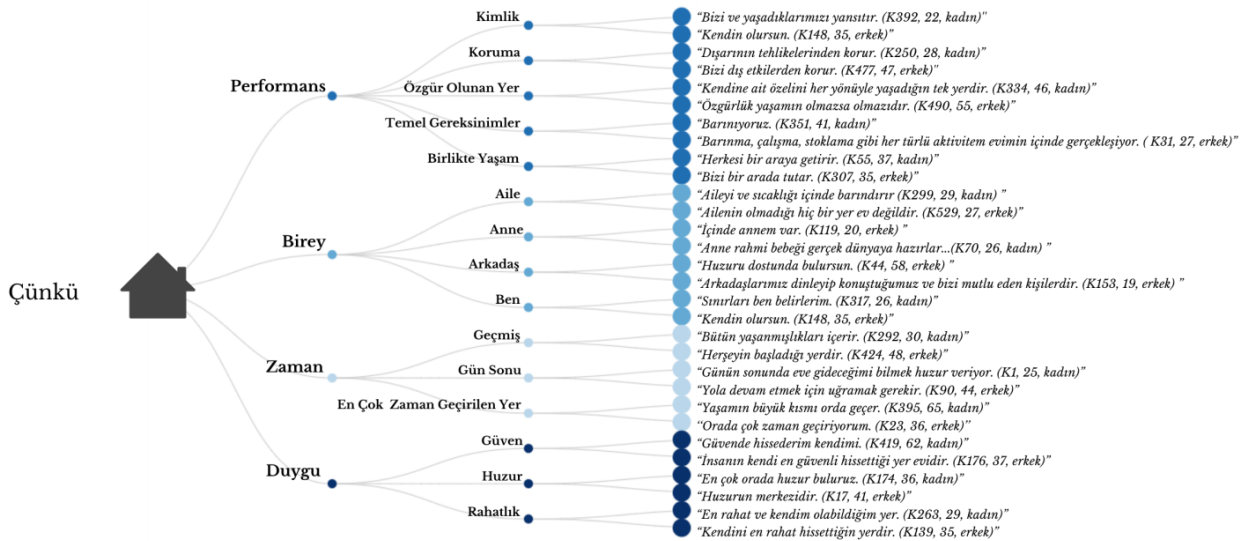
şeklinde belirtilmiştir. Diğer önemli vurgu ise evin gün sonunda gidilen yer olarak ifade edilmesidir. Bunu “*Günün sonunda eve gideceğimi bilmek huzur veriyor. (K1, 25, kadın)*”, “*Yola devam etmek için uğramak gerekir. (K90, 44, erkek)*” şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcılar yaşamında en çok zaman geçirilen yer olarak evi işaret etmektedirler. Bunu “*Yaşamın büyük kısmı orda geçer. (K395, 65, kadın)*”, “*Orada çok zaman geçiriyorum. (K23, 36, erkek)*” şeklinde ifade etmişlerdir (Şekil 3).

Ev-duygu ilişkisi: Katılımcılar “güven (95), huzur (130) ve rahatlık (51)” kavramlarıyla evin duygu ile ilişkisini kurmuşlardır. Ev ile güven ilişkisi katılımcılar tarafından “*Güvende hissederim kendimi. (K419, 62, kadın)*”, “*İnsanın kendini en güvenli hissettiği yer evidir. (K176, 37, erkek)*” şeklinde kurulmuştur. Bununla birlikte ev en çok huzur duygusu ile bağdaştırılmıştır; “*En çok orada huzur buluruz. (K174, 36, kadın)*”, “*Huzurun merkezidir. (K17, 41, erkek)*” şeklinde ifade edilmiştir. Ev ile ilişki kurulan bir diğer kavram rahatlıktır. Katılımcılar tarafından; “*En rahat ve kendim olabildiğim yer. (K263, 29, kadın)*”, “*Kendini en rahat hissettiğin yerdir. (K139, 35, erkek)*” cümleleriyle belirtilmiştir (Şekil 3).

Ev-performans ilişkisi: Katılımcılar “kimlik (38), koruma (71), özgür olunan yer (51), temel gereksinimler (106), birlikte yaşam (55)” kavramları ile evi değerlendirmiştir. Ev ile kimlik ilişkisi katılımcılar tarafından “*Bizi ve yaşadıklarımızı yansıtır.* (K392, 22, kadın), “*Kendin olursun.* (K148, 35, erkek)” şeklinde kurulmuştur. Evin koruma ile ilişkisi “*Dışarının tehlikelerinden korur.* (K250, 28, kadın), “*Bizi dış etkilerden korur.* (K477, 47, erkek)” şeklinde ifade edilmiştir. Evin özgür olunan yer olarak değerlendirilmesi ise “*Kendine ait özelini her yönüyle yaşadığın tek yerdir.*

(K334, 46, kadın), “*Özgürlük yaşamın olmazsa olmazıdır.* (K490, 55, erkek)” ifadeleriyle açıklanmıştır. Evin en çok temel gereksinimler ile ilişkisi gözlemlenmiştir: “*Barınıyoruz.* (K351, 41, kadın), “*Barınma, çalışma, stoklama gibi her türlü aktivitem evimin içinde gerçekleşiyor.* (K31, 27, erkek)”. Evin birlikte yaşam ilişkisi ise “*Herkesi bir araya getirir.* (K55, 37, kadın), “*Bizi bir arada tutar.* (K307, 35, erkek)” şeklinde kurulmuştur. Bu çerçevede verilen cevaplar benzerlik göstermektedir (Şekil 3).

Şekil 3: “Çünkü ...” kısmına ait açıklama cümlelerinin görselleştirilmesi

• Katılımcı özellikleri ile evin metafor ve sebebi arasındaki ilişkiye ait verilerin değerlendirilmesi

Araştırmada katılımcı özellikleri ile “Ev ...(a)... gibidir, çünkü ...(b)...” cümlesindeki a ve b kısımlarına ait gruplar arasındaki ilişkiye bakıldığında, istatistiksel olarak fark ortaya çıkan ilişkilere aşağıda yer verilmiştir;

Cinsiyet ile sebepler kategorisinde yer alan birey başlığı arasındaki ilişkiye bakıldığında, erkeklerin evi “aile” (%28,1), kadınların ise “kendi” (%29,2) ile eşleştirmesi istatistiksel olarak fark yaratmıştır (LR: 10,404, $p < 0,05$, $p: 0,015$) (Çizelge 3).

Çalışma durumu ile sebepler kategorisinde yer alan zaman başlığı arasındaki ilişkiye bakıldığında, çalışanların zaman ile ilgili “gün sonu” vurgusu yapmasına karşın çalışmayanların “en çok zaman geçirilen yer” olarak bahsetmesi istatistiksel olarak fark yaratmıştır (LR: 14,307, $p < 0,05$, $p: 0,001$) (Çizelge 4).

Eğitim düzeyi ile sebep kategorisinde yer alan performans arasındaki ilişkiye bakıldığında, ilkökul düzeyinin “temel gereksinimler” boyutunda (%2,9), ön lisans düzeyinin “birlikte yaşam” boyutunda (%3,2), lisansüstü düzeyinin ise “özgür olunan yer” boyutunda (%4,8) vurgusu istatistiksel olarak fark yaratmıştır (LR: 41,583, $p < 0,05$, $p: 0,003$) (Çizelge 5).

Katılımcının yaşadığı bölge ile sebep kategorisinde yer alan performans arasındaki ilişkiye bakıldığında, Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan katılımcıların “temel gereksinimler”i (%5,4), Güneydoğu Anadolu (%0,3) ve İç Anadolu Bölgesi’ndeki katılımcıların (%3,8) “koruma”yı vurgulaması istatistiksel olarak fark yaratmıştır (LR: 38,84, $p < 0,05$, $p: 0,028$) (Çizelge 6).

Çizelge 3: Katılımcının cinsiyeti ile sebep grubu (birey) arasındaki ilişkinin gösterimi

Birey	Cinsiyet				LR	df	p
	Erkek		Kadın				
	%	Adj. Res	%	Adj. Res			
Aile	28,1	2,0	30,3	-2,0			
Anne	1,1	,3	1,1	-,3	10,404	3	,015
Arkadaş	2,2	1,8	0,0	-1,8			
Ben	7,9	-2,7	29,2	2,7			

Çizelge 4: Katılımcının çalışma durumu ile sebep grubu (zaman) arasındaki ilişkinin gösterimi

Zaman	Çalışma Durumu				LR	df	p
	Çalışmıyor		Çalışıyor				
	%	Adj. Res	%	Adj. Res			
Geçmiş	5,0	,8	2,5	-,8			
Gün Sonu	2,5	-3,5	32,5	3,5	14,307	2	,001
En Çok Zaman Geçirilen Yer	37,5	3,0	20,0	-3,0			

Çizelge 5: Katılımcının eğitim durumu ile sebep grubu (performans) arasındaki ilişkinin gösterimi

Performans	Eğitim												LR	df	p
	İlkokul		Ortaokul		Lise		Ön Lisans		Lisans		Lisansüstü				
	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res			
Kimlik	0,3	-,5	0,0	-,9	1,0	-,4	0,3	-1,5	8,0	,5	3,5	1,3			
Koruma	0,3	-1,1	0,6	1,1	1,0	-1,4	1,3	-,8	13,4	1,3	4,2	,1			
Özgür Olunan Yer	0,0	-1,5	0,6	1,5	1,0	-,8	0,3	-1,8	9,3	,1	4,8	2,0	41,583	20	,003
Temel Gereksinimler	2,9	3,1	0,0	-1,6	3,8	1,1	3,5	,8	17,9	-1,1	5,4	-1,0			
Birlikte Yaşam	0,3	-,8	0,3	,2	2,2	1,2	3,2	3,0	8,9	-,6	1,6	-2,0			

Çizelge 6: Katılımcının yaşadığı bölge ile sebep grubu (performans) arasındaki ilişkinin gösterimi

Performans	Yaşanılan Bölge														LR	df	p
	Akdeniz		Doğu Anadolu		Ege		Güneydoğu Anadolu		İç Anadolu		Marmara		Karadeniz				
	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res	%	Adj. Res			
Kimlik	0,3	-,2	1,9	,8	1,0	-1,3	0,0	-,4	0,6	-,9	2,6	-,6	6,7	1,5			
Koruma	0,0	-1,6	0,6	-2,3	3,8	1,2	0,3	2,0	3,8	3,2	5,4	,7	6,7	-1,5			
Özgür Olunan Yer	0,3	-,4	2,2	,7	2,9	1,0	0,0	-,4	1,3	-,2	2,2	-1,7	7,0	,6	38,841	24	,028
Temel Gereksinimler	1,3	,7	5,4	2,0	4,8	,2	0,0	-,7	1,3	-2,2	8,3	,5	12,5	-,8			
Birlikte Yaşam	1,0	1,4	1,0	-1,4	1,3	-1,4	0,0	-,4	1,6	,3	4,5	,7	7,3	,6			

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Geçmişten günümüze ev, bireyin yaşamının merkezinde yer almıştır. Pandemi süreci bu durumu daha da güçlendirmiştir. Pandemi ile ev sadece bir barınma mekânı olmanın ötesinde, insanların günlük yaşamlarını sürdürebildiği bir merkez haline gelmiştir (Turna ve Usta, 2021). Bireyler, çalışma, eğitim, alışveriş gibi birçok eylemi evlerinde gerçekleştirmeye başlamıştır. Ev, yalnızca dinlenme ve güvenli bir ortam sağlama yerine, yaşamın her alanına entegre olan bir yapı haline gelmiştir. Bireyin eve bakışı belli noktalarda değişime uğramıştır. Bu

durum, insanların evleriyle ilgili beklenti ve ihtiyaçlarının değişmesine yol açmıştır. Bu bağlamda, pandemi sürecinin ev algısına etkisi bizi, evin işlevi ve anlamı üzerine derinlemesine düşünmeye sevk etmiştir. Bu çalışmada, yaşanan durumlar sonucunda bireyin ev kavramına bakış açısını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Yapılan anket çalışması sonucunda elde edilen verilere bağlı olarak;

Araştırmada 549 katılımcı 144 farklı metafor ile evi nasıl algıladıklarını tanımlamışlardır. Çok sayıda metaforun bulunması insanların söz konusu kavrama dair farklı algıları geliştirdiğini göstermektedir.

Araştırmada kavramsal açıdan 10 farklı kategori, anlamsal açıdan 4 farklı kategori ortaya çıkmıştır.

Kavramsal açıdan nesne/araç, duygu, insan/toplum, yer/mekân, doğa, insana ait öz, özel olma durumu, sevgi ifadesi, var olma özelliği ve mental/ruhsal kategorileri oluşturulmuştur. Bu kategoriler arasında en çok metaforun bulunduğu kategori yer/mekân başlığıdır. Katılımcıların %36,3 oranında evi başka bir yer/mekân ile ilişkilendirdiği ve bu ilişkiyi “sığınak, liman, yuva, kale” gibi metaforlar aracılığıyla tanımladıkları gözlemlenmiştir. Bu metaforlar, insanların evde kendilerini güvende hissettikleri ve duygusal olarak desteklendikleri fikrini güçlendirmektedir. Ev, bireylerin yaşamlarında “sığınak” olarak tanımlandığında, bu tanımlama, insanların evlerinde kendilerini güvende hissetmelerini ve dış dünyanın olumsuz etkilerinden korunmuş bir alan sunmasını vurgular. “Liman” benzetmesi ise evin, duygusal destek ve huzurun bir tür limanı olduğunu işaret eder. Ev, sadece dışarıdaki zorluklara karşı bir sığınak olmanın yanı sıra, aynı zamanda duygusal anlamda güvenilirlik ve destek sağlayan bir yerdir. İnsanlar, evlerinde sevdikleriyle bir araya geldiklerinde duygusal bağlarını güçlendirebilir ve yaşamlarındaki zorluklarla başa çıkma konusunda destek bulabilmektedirler. “Yuva” ve “kale” benzetmeleri, aile bağlarını ve kişisel kimliği güçlendiren bir yer olarak algılandığını yansıtmaktadır. Ev, aile üyeleri arasında paylaşılan anıları ve değerleri barındıran bir yuva olarak görülür. Aynı zamanda, bireyin kişisel kimliğini inşa ettiği, özgürce ifade edebildiği ve kendini gerçekleştirebildiği bir kale olarak da işlev görür. Porteous'a göre ev, bir kişinin varlığının kaynağı, sığınak yeri ve yaşamının büyük bir kısmını geçirdiği yerdir. Bu nedenle, ev bireye güç, güvenlik ve koruma sağlaması nedeniyle arzulanan bir mekân olarak kabul edilir (Ali, 2023). Bachelard (2013) ise evin insanı hem fiziksel fırtınalara karşı koruduğu hem de hayatın zorluklarına karşı ayakta tuttuğunu belirtmiştir. Araştırmanın bulguları, bu tanımlamaları desteklemektedir. Yaşanan pandemi süreci ve devamında ev, bireylerin güven içinde aileleri ile yaşayabilecekleri, çalışabilecekleri ve kişisel gelişimlerini devam ettirebilecekleri bir alana dönüşmüştür. Ev artık birey için fiziksel ve duygusal gereksinimlerini karşıladığı bir alan olarak liman, kale, yuva olma özelliğini güçlendirerek devam ettirmiştir. Ev, koşullar ne olursa olsun bireyin fiziksel ve duygusal ihtiyaçlarını karşılama rolünü, gereksinim duyulan her anda yerine getirmektedir. Pandemi süreci ve sonrası bir kez daha gösterdi ki ev bireyin ihtiyaçlarına cevap verebilecek potansiyelini daima içinde barındırmaktadır.

Anlamsal açıdan bakıldığında, katılımcıların metaforları açıklama cümleleri incelenmiş ve 4 farklı kategori oluşturulmuştur: Birey, zaman, duygu ve performans. Birey kategorisi kendi içerisinde “ben, arkadaş, aile ve anne”; zaman kategorisi kendi içerisinde “geçmiş, gün sonu ve en çok zaman geçirilen yer”; duygu kategorisi kendi içerisinde “güven, huzur ve rahatlık”; performans kategorisi ise kendi içerisinde “kimlik, koruma, özgür olunan yer, temel gereksinim, birlikte yaşam” alt başlıklarına ayrılmıştır. Bulgular incelendiğinde

katılımcıların metaforlarını açıklarken evi en çok “huzur” duygusuyla bağdaştırdığı gözlemlenmiştir. Ev, insanların kendilerini rahat ve güvende hissettikleri yer aynı zamanda ruhsal ve duygusal iyilik hallerini destekleyen bir ortamdır. Dolayısıyla yaşam döngüsü içerisinde çok sayıda insan huzur olmadan ikamet ettikleri yerin “ev” olmayacağı konusunda ortak görüştedir. İnsanların sıklıkla ilişki kurduğu bir diğer unsur ise performans kategorisindeki “temel gereksinimler” başlığıdır. İnsanların temel ve psikolojik bazı gereksinimleri vardır. Bu gereksinimlere cevap veren en temel kaynak ise evdir (Pekpostalcı, 2009). Kahvecioğlu (1998), ev söz konusu olduğunda ilk katmanların özellikle fiziksel bileşenlere odaklandığını belirtir. İsrail'in (2003) barınma gereksinimini ele alması da bu başlangıç katmanı ile yakından ilişkilidir. Bu durum, ilk katmanın günümüzde de önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Ev-birey ilişkisinde erkeklerin “aile”, kadınların “kendisi” ile ilişkilendirerek ifade etmeleri kadının evi kendi ile özdeşleştirdiği ve kendi yaşam alanı olarak tanımladığı bakış açısından kaynaklanmaktadır. Erkek ise evi diğer bireylerin toplamı olarak görmektedir. Evin anlamlandırılmasında çalışan bireylerin evi “gün sonu” ile çalışmayanların ise “en çok zaman geçirilen yer” olarak ifade etmesi, eve yüklenen anlamın kişinin içinde bulunduğu yaşam koşullarından etkilendiğini göstermektedir. Evden beklenen performansın, eğitim durumunun artması ile temel gereksinimden üst düzey gereksinime doğru değişim geçirdiği görülmüştür. Böylece, katılımcı özelliklerinin ev algısı açısından farklılık yarattığı bilgisi araştırma ile tekrar ortaya konmuştur.

Araştırma ev kavramının sadece bireysel ihtiyaçları değil, toplumsal ve kültürel bağlamda da ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bu bağlamda, ev tasarımında ve planlamasında, insanların duygusal, sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarına daha etkili bir şekilde cevap verecek yöntemlerin geliştirilmesi önemlidir. Ayrıca, ev kavramının zaman içinde nasıl değişebileceği ve olağanüstü durumların (örneğin pandemi) evin anlamı üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılması için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Gelecekte ev ile ilgili yapılacak araştırmalar farklı demografik özellikteki kullanıcılar ile ilgili derinlemesine veri elde edilmesi konut çeşitliliğini sağlamada yardımcı olacaktır. Çalışmada yazarlar tarafından önerilen evin zaman, performans, birey ve duygu başlıkları evi farklı boyutları ile ortaya koymada yardımcı olduğu için gelecekteki çalışmalarda değerlendirme başlıkları olarak kullanılabilir. Çalışmada kullanılan “metafor” sorusunun analiz yaklaşımı, mevcut değerlendirmelerden ayrılmakta, bu özelliği ile bu tür araştırma yapacak kişiler için örnek teşkil edecektir.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada etik kurul izni, Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin Etik Kurulu'nun 02.01.2024 tarih ve E-26014373-050.01.04-461935 sayılı kararı ile alınmıştır.

Yazar Katkısı ve Çıkar Çatışması Beyan Bilgisi

Makalede 1. ve 2. yazar %40, 3. yazar %20 oranında katkıda bulunmuştur. Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel Özbek, D. (2016). *Mimari mekânın tanımlanması üzerine bir çalışma*. (Doktora Tezi) İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Adıgüzel Özbek, D. & Melikoğlu Eke, A. S. (2022). Life at home with the pandemic: Design strategies of housing, for during and after the COVID-19. *Megaron*, 17(2), 371–388.
- Ak, Ö. (2020). pandemi mimarisi – yeni normal evler, ofisler. *Bilim ve Teknik*, (633), 32-45.
- Ali, N. (2023). Perspectives on the notion of home. *International Journal of Social Science and Human Research*, 6(1), 1.
- Bachelard, G. (2008). *Uzamanın poetikası* (A. Tümertekin, Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- Bachelard, G. (2013). *Mekânın poetikası*. (A. Tümertekin, Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları (Orijinal eserin yayın tarihi 1957).
- Barkul, Ö. ve Tuncer Gürkaş, E. (2012). Yer üzerine kavramsal bir okuma denemesi. *Sigma, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4, 1-11.
- Buttimer, A. & Seamon, D. (1980). *The human experience of space and place*. London: Routledge.
- Cooper, C. (1974). *The house as symbol of the self*. Stroudsburg: Dowden, Hutchinson and Ross.
- Després, C. (1991). The meaning of home: Literature review and directions for future research and theoretical development. *Journal of Architectural and Planning Research*, 8(2), 96–115.
- Devlin, A. S. (1994). Gender – role and housing preferences. *Journal of Environment Psychology*, 14, 225-235.
- Doğan, M. (1986). *Büyük Türkçe sözlük*. Ankara: Birlik Yayınları.
- Edelstein, M. R. (1986). Toxic exposure and the inversion of the home. *Journal of Architectural and Planning Research*, 3, 237-251.
- Flick, U. (2014). *An introduction to qualitative research*. New York: Sage.
- Fox O'Mahony, L. (2012). Meanings of home. *International Encyclopedia of Housing and Home*. 231–239.
- Gierny, T. F. (2000). A space for place in sociology. *Annual Review of Sociology*, 26, 463–496.
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. Scotland: Doubleday.
- Güney Yüksel, F. C. (2022). Pandemi ile değişen konut iç mekânını yeniden düşünmek. *Online Journal of Art and Design*, 10(2), 88.
- Hatcher, D., Chang, E., Schmied, V. & Garrido, S. (2019). Exploring the perspectives of older people on the concept of home. *Journal of Aging Research*, 1–10.
- Israel, T. (2003). *Some place like home: Using design psychology to create ideal places*. Chichester: Wiley-Academy.
- İnceoğlu, A. A. (1999). *Evin anlamı ve kentleşme süreçleri*. (Doktora Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kahvecioğlu, H. L. (1998). *Mimarlıkta imaj: Mekânsal imajın oluşumu ve yapısı üzerine bir model*. (Doktora Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kan Ülkü, G. (2018). Konutun cinsiyeti. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi (MBUD)*, 3(2), 63-80.
- Koçak Turhanoglu, F. A. ve Beklan Çetin O. (2023). Toplumsal cinsiyet bağlamında 'ev'in anlamı ve ev ile kurulan ilişkinin farklılaşması. *Sosyoloji Araştırma Dergileri*, 26(1).
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (Çev. G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma.
- Lawrence, R. J. (1987). *Housing, dwelling and homes, design theory, research and practice*. Chichester: John Wiley&Sons.
- Leonard, L. I., Perkins, H. C. & Thorns, D. C. (2004). Presenting and creating home: The influence of popular and building trade print media in the construction of home. *Housing, Theory and Society*, 21, 1-15.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Morgan, D. L. & Morgan, R. K. (2008). *Single-case research methods for the behavior and health sciences*. Sage Publications.
- Morgan, G. (1980). Paradigms, metaphors, and puzzle solving in organization analysis. *Administrative Science Quarterly*, 25, 606-622.
- Nasar, J. L. (1987). Environmental correlates of evaluative appraisals of central business district scenes. *Landscape and Urban Planning*, 14, 117-130.
- Nasar, J. L. (1989). Symbolic meanings of house styles. *Environment and Behaviour*, 21, 235-257.
- Nasar, J. L. & Jones, K. M. (1997). Landscapes of fear and stress. *Environment and Behavior*, 29(3), 291-323.
- Norberg-Schulz, C. (1985). *The concept of dwelling: On the way to figurative architecture*. NY: Electa/Rizzoli.
- Öymen Gür, Ş. (1996). *Mekân örgütlenmesi*. Trabzon: Gür Yayıncılık.
- Öymen Gür, Ş. ve Yalçınkaya Erol, Ş. (2013). House while woman grows. *Iconarp International Journal of Architecture and Planning*, 1(2), 101-131.

- Öztürk, Ö. (2009). *Ev kavramı ve çocuklarda konut çevresinin algılanması*. (Doktora Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pekpostalıcı, A. (2009). *Tarihi perspektif içinde "ev" kavramı*. (Yüksek Lisans Tezi) Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Rapoport, A. (1969). *House form and culture*. NJ: PrenticeHall.
- Relph, E. (1976). *Place and placeness*. London: Pion.
- Sadalla, E. K., Vershure, B. & Burroughs, J. (1987). Identity symbolism in housing. *Environment and Behavior*, 19(5), 569.
- Sixsmith, J. (1986). The meaning of home: An exploratory study of environmental experience. *Journal of Environmental Psychology*, 6(4), 281-298.
- Terkenli, T. S. (1995). Home as a region. *Geographical Review*, 85(3), 324.
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2024). *Genel açıklama sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Tuan, Y. F. (1977). *Space and place: The perspective of experience*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Tuan, Y. F. (1991). Language and the making of place: A narrative-descriptive approach. *Annals of the Association of American Geographers*, 81(4), 684-696.
- Turna, E. A. ve Usta, G. (2021). Covid-19 pandemisi'nde evin değişimi ve evde çalışma ortamları. *Mimarlık Fakültesi Dergisi- Journal of Faculty of Architecture*, 3(2), 115.
- Usta, G. (2020). Mekân ve yer kavramlarının anlamsal açıdan irdelenmesi. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(1), 25-30.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.